

Sygn. akt SNO 35/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Jan Bogdan Rychlicki (przewodniczący)

SSN Marian Buliński

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Apelacyjnego [...], po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 listopada 2017 r., sprawy **W. K.**

sędziego Sądu Okręgowego [...] w stanie spoczynku
w związku z odwołaniami obwinionego i jego obrońcy
od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego w [...] z dnia 9 marca 2017 r.,

utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, a kosztami postępowania dyscyplinarnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 marca 2017 r. Sąd Apelacyjny - Sąd Dyscyplinarny w [...] uznał obwinionego sędziego Sądu Okręgowego [...] w stanie spoczynku W.K. za winnego tego, że uchybił godności sprawowanego przez siebie urzędu sędziego sądu powszechnego w ten sposób, że: a) w dniu 16 listopada 2009 r. w godzinach wieczornych w [...] kierował w ruchu lądowym samochodem osobowym marki [...]

znajdując się w stanie nietrzeźwości 3,4 promila we krwi, którym to zachowaniem wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., za które został prawomocnie skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w [...] z dnia 6 października 2015 r. w sprawie II K .../14, tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych; b) w dniu 16 listopada 2009 r. w [...] naruszył nietykalność cielesną funkcjonariusza Komendy Powiatowej Policji w [...] mł. asp. J.I. podczas i w związku z pełnieniem przez niego obowiązków służbowych poprzez dwukrotne uderzenie go dłonią w tył głowy, którym to zachowaniem wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 222 § 1 k.k., za które został prawomocnie skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w [...] z dnia 6 października 2015 r. w sprawie II K .../14, tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych; c) w dniu 16 listopada 2009 r. w [...] znieważył funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w [...] sierż. K. K. i mł. asp. J.I. poprzez wyzywanie ich wulgarnymi i obraźliwymi słowami, podczas i w związku z pełnieniem przez nich obowiązków służbowych, którym to zachowaniem wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 226 § 1 k.k., za które został prawomocnie skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w [...] z dnia 6 października 2015 r. w sprawie II K .../14, tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych - i za każde z przypisanych obwinionemu przewinień na podstawie art. 104 § 1 i § 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2062 ze zm.) wymierzył mu karę pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia (pkt I) oraz na podstawie art. 133a § 1 i § 2 pkt 3 tej ustawy wymierzył wobec obwinionego karę łączną pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia (pkt II).

W ocenie Sądu Dyscyplinarnego pierwszej instancji, zawinienie obwinionego sędziego i okoliczności popełnienia zarzucanych mu przewinień dyscyplinarnych z art. 107 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych nie budzą wątpliwości. Czyny, których dopuścił się obwiniony sędzia, jednocześnie wyczerpują znamiona przestępstw określonych w art. 178a § 1, art. 222 § 1 oraz w art. 226 § 1 k.k., za które sędzia został prawomocnie skazany wyrokiem sądu karnego, wiążącym sąd dyscyplinarny w zakresie oceny znamion przestępstw na podstawie art. 8 k.k. w związku z art. 128 Prawa o ustroju sądów powszechnych. W tej sytuacji należy

uznać, że obwiniony w sposób rażący uchybił godności urzędu sędziego, tracąc przymiot nieskazitelności charakteru niezbędny do posiadania statusu sędziego w stanie spoczynku, w który przeszedł w dniu 31 marca 2010 r. Zachowanie, którego dopuścił się obwiniony w czasie sprawowania urzędu sędziego świadczy bowiem o rażącym lekceważeniu zasad porządku prawnego, podważa wiarygodność obwinionego i publiczne zaufanie do wykonywania przez niego funkcji. Zdaniem Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego, nagannej oceny zachowania obwinionego nie umniejsza fakt, że obecnie nie jest on już czynnym zawodowo sędzią, gdyż po pierwsze - obwiniony, mimo zaprzestania pełnienia urzędu, powinien w dalszym ciągu postępować zgodnie z zasadami etyki zawodowej i zasadami uczciwości, przestrzegać dobrych obyczajów, niezmiennie kierować się zasadami przyzwoitości takimi jak szlachetność, wielkoduszność i wyrozumiałość oraz unikać zachowań, co do których istnieje nawet pośrednie niebezpieczeństwo narażenia na szkodę osób trzecich oraz po drugie - działaniem obwinionego została wyrządzona szkoda nie tylko względem godności sprawowanego przez niego urzędu sędziego, ale także wobec autorytetu całego wymiaru sprawiedliwości, co podważa wcześniejszą pracę obwinionego na rzecz tego wymiaru.

W konsekwencji, orzekając w przedmiocie kary Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji uznał, że powszechna moralna dezaprobata i społeczna naganność zachowań, których dopuścił się obwiniony (prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości, naruszenia nietykalności funkcjonariusza publicznego oraz znieważenia funkcjonariuszy publicznych w trakcie pełnienia czynności służbowych) przemawiają za uznaniem, że adekwatną do stopnia dokonanych przez niego czynów jest wyłącznie kara pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z uposażeniem, określona w art. 104 § 3 pkt 4 Prawa o ustroju sądów powszechnych. Wymierzając tę karę Sąd Apelacyjny - Sąd Dyscyplinarny miał co prawda na uwadze wieloletnią i nienaganną służbę na rzecz wymiaru sprawiedliwości, pełnienie funkcji prezesa oraz wiceprezesa sądu, a także problemy zdrowotne obwinionego, uznał jednak, że zarzucone mu czyny stanowią wyraz tak rażącego lekceważenia porządku prawnego, iż jedyną uzasadnioną w tej sytuacji karą jest pozbawienie prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia. Przewinienia służbowe zawierające znamiona przestępstwa stanowią bowiem

najcięższą kategorię przewinień służbowych sędziów (tak w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2002 r., SNO 8/02, OSNKW 2002 nr 9, poz. 85), a zachowanie polegające na prowadzeniu w ruchu lądowym pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości stanowi przykład sytuacji, w której pomimo wieloletniej nienagannej służby odpowiednią karą powinno być złożenie sędziego z urzędu (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 sierpnia 2007 r., SNO 47/07, OSNKW 2007 nr 11, poz. 83). W odniesieniu do sędziego w stanie spoczynku odpowiednio dolegliwą sankcją jest pozbawienie prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia. Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji wskazał również na postawę obwinionego zaprezentowaną w toku postępowania dyscyplinarnego, w trakcie którego nie wykazał on żadnej skruchy i woli przeproszenia pokrzywdzonych oraz celowo podejmował działania zmierzające do przedłużenia postępowania, na co wskazuje analiza przedłożonych przez niego zaświadczeń lekarskich.

Odwołania od powyższego wyroku wnieśli obrońca obwinionego oraz obwiniony, zaskarżając go w zakresie wymiaru orzeczonej kary.

Obrońca obwinionego, na podstawie art. 427 § 2 oraz art. 438 pkt 4 k.p.k. w związku z art. 128 Prawa o ustroju sądów powszechnych, zarzucił rażącą niewspółmierność kary orzeczonej wobec obwinionego, przejawiającą się w nieprawidłowym zastosowaniu zasad oraz dyrektyw wymiaru kary, a w konsekwencji niesłusznym orzeczeniu kary o charakterze eliminacyjnym, rażąco nadmiernej i nieadekwatnej do aktualnej sytuacji sędziego oraz wagi i skutków popełnionych deliktów, a nadto zbagatelizowanie okoliczności, że jest on sędzią w stanie spoczynku, zaś jego czyny, za popełnienie których poniósł już konsekwencje karne, zatarły się z dużym prawdopodobieństwem również w pamięci społecznej.

Wskazując na powyższy zarzut obrońca obwinionego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez złagodzenie wymierzonej obwinionemu kary, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia i przekazanie sprawy Sądowi Dyscyplinarnemu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Obwiniony sędzia, na podstawie art. 427 § 2 oraz art. 438 pkt 4 k.p.k. w związku z art. 128 Prawa o ustroju sądów powszechnych, zarzucił rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec niego kary, przejawiającą się w nieprawidłowym zastosowaniu zasad oraz dyrektyw wymiaru kary, a w

konsekwencji w niesłusznym orzeczeniu kary rażąco, nadmiernie surowej, nieadekwatnej do aktualnego położenia obwinionego i jego aktualnej sytuacji, pominięciu okoliczności, że jest on już sędzią w stanie spoczynku, schorowanym i w podeszłym wieku, bez możliwości zarobkowania, co nadaje tej karze charakter eliminacyjny nie tylko poprzez pozbawienie go statusu sędziego w stanie spoczynku, ale także prowadzi do eliminacji biologicznej.

Podnosząc powyższy zarzut obwiniony wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez złagodzenie wymierzonej kary na niewiążącą się z utratą podstaw egzystencji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że zarówno obwiniony, jak i jego obrońca zaskarżyli wyrok Sądu Dyscyplinarnego pierwszej instancji w części dotyczącej orzeczenia o karze, a tym samym zawarte w uzasadnieniu odwołania obwinionego wywody wykraczające poza tę kwestię uchylają się spod rozważań Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego.

W orzecznictwie tego Sądu prezentowany jest jednolicie pogląd, że przewinienie dyscyplinarne, którego opis odpowiada ustawowym znamionom czynu zabronionego stypizowanego jako przestępstwo umyślne, należy do najcięższej kategorii przewinień służbowych sędziów. Popęlnienie przez sędziego takiego przewinienia stanowi wyraz tak rażącego lekceważenia porządku prawnego, że z reguły powoduje utratę kwalifikacji do sprawowania urzędu sędziego, niezależnie od oceny jego wcześniejszej służby i uzasadnia wymierzenie najsurowszej z kar dyscyplinarnych. Tego rodzaju przewinienie nie tylko bowiem dyskwalifikuje sędziego, od którego wymaga się nieskazitelnego charakteru, ale także podważa zaufanie obywateli do wymiaru sprawiedliwości. Szczególnie wielki uszczerbek dla dobra służby i interesu wymiaru sprawiedliwości powstaje wówczas, gdy naganne zachowanie się sędziego staje się przedmiotem zarzutu aktu oskarżenia wytoczonego przeciwko sędziemu i zostaje przez sąd powszechny uznane za przestępstwo o charakterze umyślnym. Ta okoliczność obciążająca może zniwelować znaczenie wszystkich okoliczności łagodzących, w tym takich, jak wiek i stan zdrowia obwinionego (na które w odwołaniach powołują się obwiniony i jego

obrońca) i niejako samoistnie zdecydować o zasadności wymierzenia najsurowszej kary dyscyplinarnej (por. wyroki z dnia z dnia 27 sierpnia 2007 r., SNO 47/07, OSNKW 2007 Nr 11, poz. 17 oraz z dnia 31 stycznia 2013 r., SNO 56/12, LEX nr 1418815 i powołane w nich orzeczenia). Podkreśla się również, że okoliczności takie jak dotychczasowy nienaganny przebieg służby, niekaralność dyscyplinarna, czy przyznanie się do popełnienia czynu nie wskazują na szczególne cechy osobowościowe sędziego warte wyeksponowania w kontekście doboru rodzaju kary i jej wymiaru za popełnione przewinienie dyscyplinarne, gdyż powinny stanowić oczywistą regułę, przez co nie mogą być wyjątkiem wartym szczególnego traktowania. Wprawdzie również w razie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego o największym ciężarze gatunkowym nie jest wyłączone uwzględnienie okoliczności łagodzących, uzasadniających odstępianie od wymierzenia najsurowszej kary, muszą to jednak być okoliczności szczególnie wyjątkowe (nadzwyczajne), dotyczące zarówno samego przewinienia, jak i osoby sędziego (por. wyrok z dnia 30 września 2016 r., SNO 35/16, LEX nr 2135551 i powołane w nim orzeczenia).

Nie można podzielić zawartych w odwołaniach obwinionego i jego obrońcy wywodów, że wymierzona kara pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia jest rażąco niewspółmierna (zbyt surowa) w stosunku do negatywnych skutków popełnionych przez obwinionego czynów, gdyż popełnienie przypisanych sędziemu deliktów dyscyplinarnych przynosi odmienne skutki dla wizerunku, autorytetu i zaufania do wymiaru sprawiedliwości w przypadku sędziego czynnego zawodowo oraz tego, który - jak obwiniony - z uwagi na przeniesienie w stan spoczynku nie pełni już żadnych funkcji w wymiarze sprawiedliwości.

W świetle art. 104 § 2 Prawa o ustroju sądów powszechnych, sędzia w stanie spoczynku odpowiada dyscyplinarnie za każdą z określonych w art. 107 § 1 tej ustawy postaci przewinienia dyscyplinarnego popełnionego w okresie pełnienia czynnej służby, przy zastosowaniu jedynie odmiennego częściowo katalogu kar określonego w art. 104 § 3, w tym przewidzianej w pkt 4 tego przepisu kary pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że w odniesieniu do przewinień takich jak przypisane obwinionemu, sąd dyscyplinarny, orzekając o karze dyscyplinarnej,

powinien przede wszystkim ocenić charakter i wagę czynów oraz sposób i okoliczności ich popełnienia z punktu widzenia społecznie akceptowanego standardu zawodu sędziego, natomiast na dalszy plan schodzą okoliczności dotyczące osoby sędziego. Orzekana kara dyscyplinarna powinna jednocześnie pełnić funkcję ochronną, sprowadzającą się do ochrony wymiaru sprawiedliwości nie tylko w aspekcie jego prawidłowego funkcjonowania, ale także dobrego imienia sędziów oraz sądownictwa jako całości, a także kreować w społeczeństwie przekonanie, że sędziowie, sprawujący przecież wymiar sprawiedliwości, podlegają szczególnie surowemu traktowaniu w sytuacji, gdy ich zachowanie odpowiada opisowi przestępstwa umyślnego. Nie bez znaczenia jest również aspekt prewencji ogólnej tej kary, w szczególności wobec najmłodszych członków korporacji sędziowskiej, którzy muszą wiedzieć, że ani dobra sędziowska opinia, ani przejście w stan spoczynku nie chronią przed sięgnięciem po sankcję najsurowszą w wypadku przewinień dyscyplinarnych o tak wysokim stopniu szkodliwości społecznej, jak czyny przypisane obwinionemu.

Należy uznać, że wymierzona obwinionemu kara pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia nie może być uznana za rażąco niewspółmierną do stopnia szkodliwości przypisanych mu przewinień dyscyplinarnych, a przez to nadmiernie surową, w szczególności gdy się uwzględni rażące naruszenie porządku prawnego przez obwinionego działającego w stanie silnego upojenia alkoholowego (3,4 promila alkoholu w krwi), powagę uszczerbku godności sędziego oraz brak wyjątkowych okoliczności łagodzących towarzyszących popełnionym przez niego czynom. Dla takiej oceny nie ma również znaczenia wymierzenie obwinionemu w postępowaniu karnym najłagodniejszej z katalogu kar przewidzianych za popełnienie zarzuconych mu przestępstw umyślnych. Z uwagi bowiem na niezależność postępowań karnego i dyscyplinarnego, ocena popełnionego przewinienia dyscyplinarnego - jako czynu bezprawnego, zawinionego i noszącego ładunek społecznej szkodliwości, dotyczącego wykonywania służby sędziowskiej lub godności pełnionego urzędu - jest samoistna.

Należy wreszcie zauważyć, że wymierzenie kary pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia nie pozbawia 67-letniego

obwinionego - wbrew jego twierdzeniom - źródeł utrzymania i podstaw egzystencji. W myśl art. 104 § 5 Prawa o ustroju sądów powszechnych, w razie orzeczenia kary wymienionej w art. 104 § 3 pkt 4 tej ustawy były sędzia nabywa prawo do emerytury lub renty na ogólnych zasadach (jeżeli spełnia warunki określone w przepisach o ubezpieczeniu społecznym).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

kc